# Rotvärdet vid avverkning å område, som upplåtits med nyttjande- eller servitutsrätt för obegränsad tid mot engångsersättning[1]

*Av. f. d. länsjägmästare Einar Magni*

I proposition nr 44/1959 gjorde vederbörande departementschef följande uttalande rörande beräkningen av rotvärdet vid avverkning av skog, då nyttjanderätt eller servitutsrätt upplåtits till mark för obegränsad tid mot engångsersättning: "Enligt min mening kan en lösning av frågan åstadkommas genom att omkostnaderna för avverkningen beräknas schablonmässigt till viss del av likviden." Därefter erinrade han om bestämmelserna för insättning av medel på skogskonto, där avverkningskostnaderna beräknas till en tredjedel av likviden för de avyttrade skogsprodukterna. Att härom införa lagbestämmelser ansåg han emellertid icke lämpligt. "Det torde få ankomma på riksskattenämnden att överväga anvisningar eller andra åtgärder på förevarande område för att tillgodose kravet på enkelhet och likformighet vid taxeringen." — slutade han sitt uttalande.

I avvaktan på dessa anvisningar torde avverkningskostnaderna vid dylika markupplåtelser allmänt ha blivit beräknade till en tredjedel av likviden, då den skattskyldige själv deltagit i avverkningsarbetet; eljest torde rotvärdet ha blivit beräknat efter avdrag för utbetalda kostnader.

[1] Jfr Wennergren, Skattenytt 1962 s. 185 och 1963 s. 185.

Den 17 januari 1962 meddelade riksskattenämnden *"anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna* i fråga om beräkning av rotvärdet då skattskyldig själv avverkat eller låtit avverka skog å mark, som upplåtits med nyttjanderätt eller servitutsrätt för obegränsad tid mot engångsersättning."

Enligt dessa indelas fastigheterna inom Norrland och Kopparbergs län i omkostnadsgrupper med ledning av omkostnadsklassen vid 1957 års allmänna fastighetstaxering. Lägsta avdraget för avverkningsomkostnaderna blir 50 % och högsta 70 % och det inom länet vanligast förekommande 60 %. Den tidigare tillämpade beräkningen var onekligen förmånlig för de skattskyldiga.

Min erfarenhet — såsom länsstyrelsens i Jämtlands län skogssakkunnige — av anvisningarna av vilka jag fick del under pågående granskningsarbete till 1962 års taxering och vilka jag efter samråd med taxeringsintendenten genast började tillämpa, är ingalunda god. Jag har nämligen funnit, att de ofta leder till lägre rotvärde än som motsvarar verkligheten; vid jämförelse med försäljning av skog på rot under likartade förhållanden i regel mycket lägre. De passa helt enkelt icke för våra förhållanden. Detta är lätt att förstå om man beaktar den utformning, som skogsskiftena här ofta fått, långa och



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

smala, i vissa fall mer än milen långa och en bredd av endast 40 till 50 meter. Bestämmande för omkostnadsklassen är vissa års medelpris för virket, fritt utsorterat vid kusten. Höga flottningskostnader i biflottleder i förening med långa hästkörvägar under början av 50-talet innan nätet av skogsbilvägar blivit utbyggt till nuvarande omfattning, har givit höga omkostnadsklasser, som sällan ge mindre omkostnadsavdrag än 60 %.

Sedan anvisningarna börjat tillämpas har jag icke någon gång kunnat godkänna verkställda utredningar i deklarationerna rörande rotvärdet, utredningar, som verkställts av kunniga skogsmän, i de flesta fall tjänstemän hos skogsägareföreningarna, som ju icke velat acceptera dessa anvisningar.

Som exempel på huru de verkar vill jag omnämna ett fall ifrån årets granskningsarbete. En kraftledningsgata skall byggas väster om Storsjön nära bygden. Rotvärdet å svenskt virke blev enligt anvisningarna i samtliga fall utom ett 40 %. Här ansåg jag givetvis att alla de övriga fallen var vägledande för rotvärdets beräknande, men det var icke anvisningarna, som gav någon ledning, utan förhållandena grannarna emellan, ty det hade ju varit orimligt, att blint följa anvisningarna i detta speciella fall.

Formuleringen "själv avverkat eller låtit avverka" tolkar jag så, att anvisningarna skall tillämpas även i de fall den skattskyldige själv icke deltagit i avverkningsarbetet utan lejt arbetskraft för detsamma. För bolagen och domänverket gäller ju, att alla kostnader icke kommer med i de redovisade avverkningskostnaderna, t. ex. ATP. Avverkningsarbete, som utföres av skogsägareföreningarna, debiteras dock till fulla kostnaden, och i dylika fall borde därvid framkomna rotvärden kunna godkännas. Men det kan endast ske på bekostnad av likformigheten vid taxeringen.

Jag vill föreslå, att riksskattenämnden tar upp frågan till förnyat övervägande. Enligt min mening bör gällande kollektivavtal läggas till grund för beräkningen med särskild beräkning av de allmänna drivningsomkostnaderna per kubikfot, ev. i procent av kostnaderna för huggning och körning, vilken metod, som nu efter vederbörlig utredning ger det bästa resultatet. Vid fastighetstaxeringen 1957 tillämpades ett visst pris per kubikfot, i vattenfallsstyrelsens "normer" tillämpas procenttal liksom vid vissa andra utredningar.

Vid tillämpning av kollektivavtalet brukar ju vanligen svårighetsklass B komma till användning. Enligt min mening bör utredas, vilken svårighetsklass, som dominerar vid kollektivavtalets tillämpning, inom detta län säkerligen icke B, utan sannolikt Bc. För utredning rörande de allmänna drivningskostnaderna finns ju tillgängligt material både hos bolagen och domänverket samt skogsägareföreningarna.

Besvär över mina utredningar förra året har inkommit i stort antal. Man torde få räkna med samma besvärsfrekvens till dess vi får prejudikat rörande anvisningarnas tillämpning. Skogsägareföreningen här i Östersund har varit sina uppdragsgivare behjälplig att upprätta ett standardformulär för besvären. I dessa formulär tryckes det hårt på att anvisningarna endast äro meddelade till ledning för taxeringsmyndigheterna underförstått med full frihet att tillämpa



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25

kollektivavtalet och göra visst tillägg för de allmänna drivningsomkostnaderna.

Även om anvisningarna anknyter till konjunkturernas växlingar så sker detta dock icke i tillräcklig grad. Rotvärdena varierar inom mycket vidare gränser än bruttopriserna. Rationaliseringsåtgärderna dämpar visserligen dessa svängningar, men i långsam takt och torde aldrig kunna åstadkomma likformighet i fråga om variationerna på brutto- och nettosidorna. Jag ser det som ett rättvisekrav, att frågan upptages till omprövning. Den meningen delas säkerligen av alla sakkunniga på området här i Norrland, icke blott av dem, som biträda länsstyrelserna såsom skogssakkunniga utan av alla, som biträder de skattskyldiga med utredningar rörande avdrag vid avverkning å områden, som upplåtes med nyttjanderätt eller servitutsrätt för obegränsad tid mot engångsersättning. Dylika upplåtelser sker till övervägande del i mycket bättre avsättningslägen än de, för vilka omkostnadsklassen är ett uttryck. Vattenreglering och vägomläggningar dominera bland markupplåtelserna, och då gäller det ju de bästa avsättningslägena.

---

RN:s anvisningar är en schablon och det går inte att undvika otillfredsställande resultat i det enskilda fallet. — Arrangemanget med fastighetstaxeringens faktorer i botten har dock godkänts av skogsägarnas representant i RN. Faktorerna blir givetvis efter hand föråldrade. Man får anta att otidsenliga faktorer korrigeras vid den kommande allmänna fastighetstaxeringen.

*Red.*

# JO:s ämbetsberättelse till 1964 års riksdag

*Av kammarrättsrådet Bo Lagergren*

Redogörelsen begränsas till de JO-uttalanden, som ansetts vara av särskilt intresse för den praktiskt verksamme taxeringsmannen.

**Förfarandet i taxeringsnämnd** (Ämbetsberättelsen s. 559 ff)

På grund av stadgandet i § 113 regeringsformen — enligt vilket taxeringsmän, som riksdagens bevillningsföreskrifter å dess vägnar tillämpa, ej skola för debitering eller taxering kunna till något ansvar ställas — kan JO vid prövningen av anförda klagomål icke ingå på bedömning av taxeringsnämndernas avgöranden i materiellt hänseende. JO kan således endast pröva om vid handläggningen förekommit fel av formell natur. I 1962 års ämbetsberättelse (s. 446 o. f.) lämnades vissa exempel på oriktig handläggning hos taxeringsnämnderna. (Se Skattenytt 1962 s. 53 ff.)

JO exemplifierar även i år en del brister, som är belysande, och därför här återges:

1. *Uppgiftsplikt rörande bilkostnader.* Vid taxeringen av en auktoriserad revisor J. förelåg till bedömande hur vissa kostnader, som denne haft, och viss ersättning, som han uppburit för en i sin förvärvsverksamhet använd bil, skulle behandlas i beskattningshänseende. I denna fråga förekom viss skriftväxling mellan ordföranden i taxeringsnämnden och J., därvid ordföranden slutligen anmanade



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:25